

5.8 Cestovní ruch

- celkový počet hromadných ubytovacích zařízení se nemění, klesá počet lůžek
- ve struktuře ubytovacích zařízení narůstá počet penzionů
- snižuje se procento využití lůžek, narůstá průměrná cena ubytování
- počet hostů hromadných ubytovacích zařízení se zvyšuje, počet přenocování klesá
- nejvíce zahraničních hostů v Jihomoravském kraji je z Německa, Polska a Slovenska
- 80 % obcí v Jihomoravském kraji patří do zóny základního a zvýšeného potenciálu cestovního ruchu

Z přírodního a krajinářského hlediska patří Jihomoravský kraj k nejpozoruhodnějším oblastem České republiky. Nejcennější jsou velkoplošná chráněná území, a to Národní park Podyjí, Chráněná krajinná oblast Moravský kras a Chráněná krajinná oblast a biosférická rezervace Pálava. Významným centrem cestovního ruchu je krajská metropole Brno s rozvinutým výstavnictvím, kongresovými aktivitami a řadou atraktivních turistických lákadel a příležitostí a také Lednicko-valtický areál. V jihomoravském regionu je řada vinařských oblastí, mezi největší vinařská centra patří Hustopeče, Mikulov a Znojmo.

Díky zajímavým pamětihodnostem, přírodním krásám a pestré nabídce služeb je hojně využíváno téměř 500 **hromadných ubytovacích zařízení** v kraji. Ve sledovaném období se počet těchto zařízení pohyboval v rozmezí od 483 zařízení (rok 2000) do 526 zařízení (rok 2003). Ve struktuře podle jednotlivých druhů nárůst zaznamenaly především **penziony** – jejich počet se od roku 2000 zvýšil téměř o polovinu. U ostatních druhů ubytovacích zařízení (hotelů, turistických ubytoven, kempů a chatových osad) došlo k poklesu jejich počtu. I když se celkový počet ubytovacích zařízení zvýšil za poslední čtyři roky o 7 zařízení (o 1,4 %), poklesl ve stejném období **počet lůžek** v těchto zařízeních o téměř 5 tisíc, tj. o 14 % (největší pokles v rámci všech krajů v České republice), což naznačuje, že provozovatelé se zaměřili především na zkvalitňování služeb. Celková ubytovací kapacita v kraji (30,2 tisíce lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních) představuje v úhrnu téměř 12 tisíc pokojů. Nejvíce hromadných ubytovacích zařízení v Jihomoravském kraji je v příhraničních okresech Břeclav (113) a Znojmo (111) a také v okrese v Brno-město (82), kde je ovšem k dispozici největší počet lůžek – celkem 9,4 tisíce, což je téměř třetina celkové lůžkové kapacity v kraji.

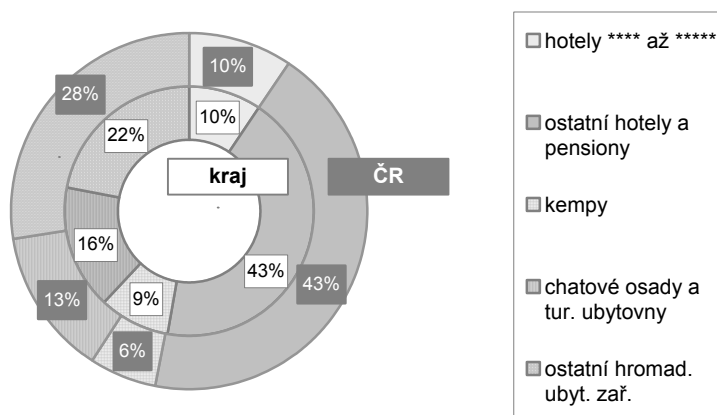
Tab. 5.8.1 Kapacita hromadných ubytovacích zařízení^{*)}

	2000	2001	2002	2003	2004	Index 2004/2000
Ubytovací zařízení celkem	483	512	521	526	490	101,4
z toho:						
hotely	127	134	129	128	122	96,1
penziony	105	125	149	161	153	145,7
kempy	45	45	44	42	37	82,2
chatové osady	36	34	32	29	29	80,6
turistické ubytovny	53	54	58	53	48	90,6
Lůžka v ubytovacích zařízeních celkem	35 097	33 274	32 150	32 168	30 168	86,0
z toho:						
hotely	11 435	11 137	11 295	11 618	11 568	101,2
penziony	3 153	3 398	3 946	4 432	4 357	138,2
kempy	2 490	2 728	2 659	2 690	2 763	111,0
chatové osady	2 109	2 093	2 261	2 121	2 053	97,3
turistické ubytovny	3 633	3 584	3 738	3 279	2 847	78,4
Průměrná cena za ubytování (Kč)	282	285	281	294	306	108,5
Počet pracujících osob celkem	4 655	4 721	4 214	4 301	3 993	85,8

^{*)} v letech 2000 - 2002 stav k 31. 7., v letech 2003 - 2004 stav k 31. 12.

V **mezikrajském srovnání** je evidován nejvyšší počet hromadných ubytovacích zařízení v Jihočeském kraji (v roce 2004 to bylo 1 007, tj. 13,2 % z celkového počtu zařízení v České republice), nejnižší v Pardubickém kraji (281 zařízení). Největší lůžková kapacita je ovšem k dispozici v Hlavním městě Praze (téměř 69 tisíc lůžek, tj. téměř 16 % všech lůžek v České republice), nejmenší na Vysočině (18,5 tisíc lůžek). V přepočtu na 1 000 obyvatel připadá v České republice v průměru 42,4 lůžek, v Jihomoravském kraji je tento údaj výrazně podprůměrný (26,9 lůžek), v mezikrajském srovnání je to čtvrtá nejnižší hodnota – méně lůžek v přepočtu na 1 000 obyvatel je již jen v kraji Moravskoslezském (20,9 lůžek), Ústeckém (24,4 lůžek) a Středočeském (26,5 lůžek). Nejvíce lůžek na 1 000 obyvatel je v kraji Libereckém (93,5 lůžek).

Graf 22 Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2004



Průměrná cena za ubytování v roce 2004 byla díky atraktivnosti regionu nejvyšší v Hlavním městě Praze (998 Kč) a v Karlovarském kraji (538 Kč). V Jihomoravském kraji činila průměrná cena za ubytování 306 Kč, což je cena podprůměrná ve srovnání s průměrem za Českou republiku (337 Kč), i když v mezikrajském srovnání je čtvrtá nejvyšší. Je zajímavé, že ve srovnání s rokem 2000 došlo ve všech krajích k růstu průměrné ceny za ubytování s výjimkou Hlavního města Prahy, kde tato cena poklesla o více jak 2 %. V Jihomoravském kraji vzrostla průměrná cena ubytování o 8,5 %.

V hromadných ubytovacích zařízeních Jihomoravského kraje pracovalo v roce 2004 téměř 4 tisíce osob, jejich počet ve sledovaném období od roku 2000 poklesl o více jak 14 %. S výjimkou Karlovarského a Pardubického kraje poklesl počet pracovníků v těchto zařízeních ve všech krajích.

Tab. 5.8.2 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních cestovního ruchu

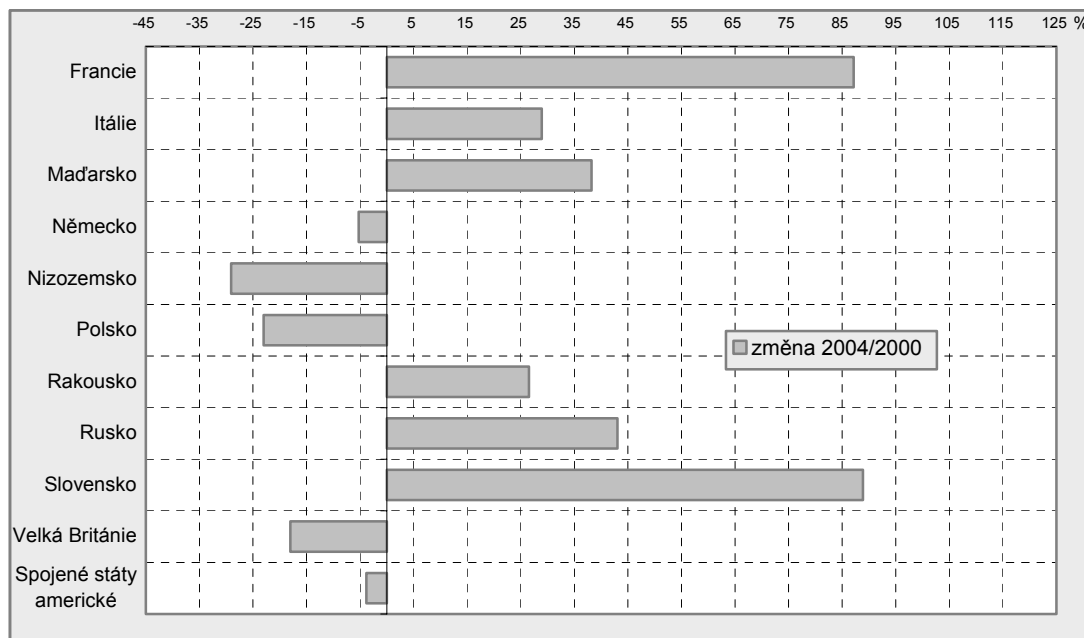
	2000	2001	2002	2003	2004	Index 2004/2000
Počet příjezdů hostů	902 732	892 018	806 581	1 040 645	1 014 514	112,4
v tom:						
Česká republika	583 716	587 431	492 373	709 946	668 584	114,5
zahraniční hosté	319 016	304 587	314 208	330 699	345 930	108,4
z toho (%):						
Slovensko	6,1	8,2	8,3	10,5	10,7	¹⁾ 4,6
Polsko	22,6	22,9	27,6	21,4	16,0	¹⁾ -6,6
Německo	19,7	20,2	16,6	16,8	17,2	¹⁾ -2,5
Rakousko	6,7	7,1	8,7	7,5	7,8	¹⁾ 1,1
Itálie	6,0	6,5	5,7	6,5	7,2	¹⁾ 1,2
Počet přenocování	3 227 741	2 299 833	2 001 664	2 447 426	2 213 052	68,6
v tom:						
Česká republika	2 469 166	1 679 673	1 349 145	1 800 402	1 559 304	63,2
zahraniční hosté	758 575	620 160	652 519	647 024	653 748	86,2
z toho (%):						
Slovensko	6,1	9,4	8,7	11,3	11,5	¹⁾ 5,4
Polsko	20,7	17,7	24,1	16,0	11,8	¹⁾ -8,9
Německo	24,0	23,9	20,5	18,8	19,9	¹⁾ -4,1
Rakousko	5,3	5,6	7,2	6,2	6,4	¹⁾ 1,1
Itálie	4,8	6,0	5,3	6,5	7,0	¹⁾ 2,2
Průměrná doba pobytu (dny)	4,7	3,6	3,3	3,4	3,2	¹⁾ -1,5
z toho zahraniční hosté	4,0	3,3	2,9	3,0	2,9	¹⁾ -1,1

¹⁾ rozdíl 2004 - 2000

Turistické a rekreační pobyty v České republice využívají jak tuzemští, tak zahraniční hosté. Přestože lze najít nové kreativní způsoby jak přilákat stále více turistů, je možné konstatovat, že o Českou republiku je trvalý zájem, zejména o Hlavní město Prahu, která je častým centrem návštěv turistů zejména z Německa a Velké Británie. Mezi nejnavštěvovanější kraje z hlediska absolutního počtu **příjezdů hostů** celkem

(z České republiky i ciziny) patří po Hlavním městě Praze (3,9 mil. příjezdů v roce 2004) kraj Jihočeský (1,1 mil.) a také kraj Jihomoravský (1,0 mil.). V počtech příjezdů hostů – cizinců opět dominuje Hlavní město Praha (3,5 mil.) před krajem Karlovarským (0,4 mil.) a Jihomoravským (také 0,4 mil.). Kromě nejpočetnější skupiny německých hostů s oblibou navštěvují Českou republiku turisté z Velké Británie, Itálie, Spojených států amerických a častými hosty jsou Slováci.

Graf 23 Změna počtu zahraničních hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v Jihomoravském kraji (v %)



Jihomoravský kraj vyhledávají ponejvíce zahraniční hosté z Německa, Polska, Slovenska, Rakouska a Itálie. Zatímco počet příjezdů hostů z Německa i Polska ve sledovaném období klesal, počet příjezdů hostů z Rakouska a Itálie a zejména ze Slovenska se zvyšoval – počet slovenských hostů se zvýšil téměř o 90 %, počet hostů z Rakouska a Itálie se zvýšil o více jak jednu čtvrtinu. **Počet hostů hromadných ubytovacích zařízení v přepočtu na 1 000 obyvatel** dosáhl v roce 2004 v Jihomoravském kraji 904 hostů, v mezikrajském srovnání se tak kraj řadí na 7. příčku (republikový průměr činí 1 197 hostů na 1 000 obyvatel).

Počet **příjezdů hostů** celkem do ubytovacích zařízení Jihomoravského kraje vzrostl ve sledovaném období o více jak 12 %, ale **počet přenocování** se výrazně snížil – o více jak 30 % (poklesl počet přenocování jak u hostů z České republiky, tak i u hostů z ciziny). Souvisí to s celkovým poklesem **průměrné doby pobytu**, která v úhrnu klesla z 4,0 dne v roce 2000 na 3,2 dne v roce 2004. Ve sledovaném období se snižovalo **procento využití lůžek** u hotelů a podobných zařízení, a to jak v průměru za Českou republiku, tak ve všech krajích – v Jihomoravském kraji pokleslo čisté využití lůžek z 40,3 % na 27,9 %, v průměru za Českou republiku z 47,4 % na 37 %. Nejvyšší procento využití lůžek je v Hlavním městě Praze (53,5 %) a v Karlovarském kraji (43,4 %).

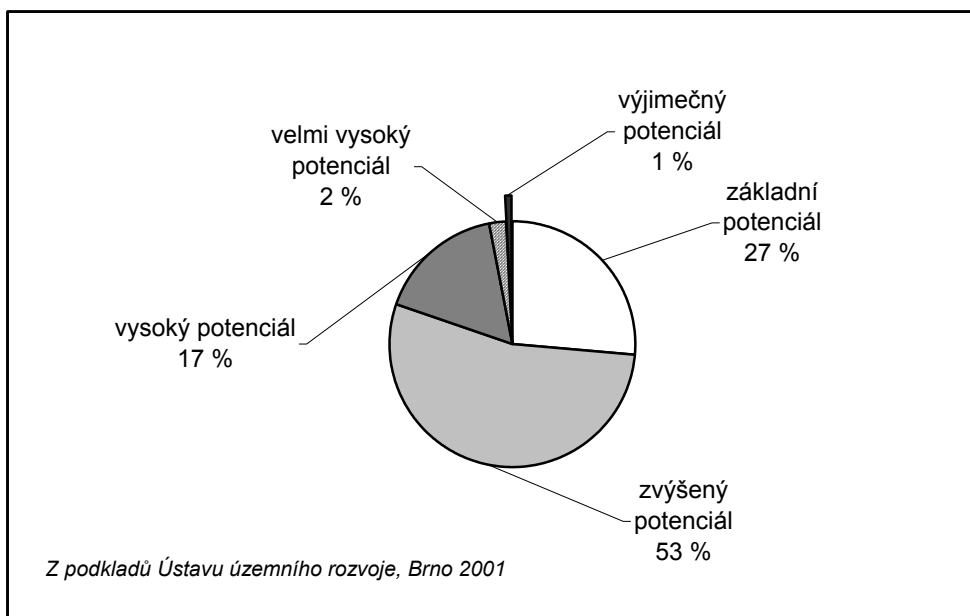
Ústav územního rozvoje se sídlem v Brně zpracoval na základě požadavků Ministerstva pro místní rozvoj **hodnocení potenciálu cestovního ruchu za rok 2001 podle obcí** na území České republiky. Potenciál cestovního ruchu za každou obec byl vyjádřen ve formě bodového hodnocení jako formalizovaný výsledek zhodnocení územních podmínek a předpokladů pro možný rozvoj cestovního ruchu. Celkový potenciál se skládal z dílčích potenciálů cestovního ruchu dvou oblastí: potenciálu přírodního subsystému cestovního ruchu (přírodní pozoruhodnosti, vhodnost krajiny pro pěší turistiku, cykloturistiku, zimní sporty, rekreaci u vody, rekreaci typu lesy – hory, horolezectví, sportovní myslivost a rybolov a další) a potenciálu kulturního subsystému cestovního ruchu (kulturně historické památky, skanzeny a muzea, lázeňská funkce, kulturní, sportovní a církevní akce, kongresy a veletrhy, příhraniční specifika apod.).

Z výstupů zpracování tohoto hodnocení vyplývá, že 80 % obcí v Jihomoravském kraji patří do **zóny základního a zvýšeného potenciálu cestovního ruchu**. Pětina obcí pak patří do zóny vysokého až výjimečného potenciálu cestovního ruchu. Podle bodového ohodnocení bylo do zóny vysokého potenciálu zařazeno celkem 108 obcí, do zóny **velmi vysokého potenciálu** bylo zařazeno 14 obcí (Strážnice, Pavlov, Moravský Krumlov, Slavkov u Brna, Vranov nad Dyjí, Břeclav, Vyškov, Hodonín, Vavřinec, Kunštát, Kyjov,

Dolní Věstonice, Blansko a Veselí nad Moravou) a do zóny výjimečného potenciálu bylo zařazeno 5 obcí (Brno, Lednice, Valtice, Znojmo a Mikulov).

Ve srovnání s průměrným hodnocením intenzitních zón potenciálu cestovního ruchu za Českou republiku má Jihomoravský kraj vyšší podíl obcí se zvýšeným potenciálem (53 % obcí, za ČR je to 46 % obcí), naopak má nižší podíl obcí s vysokým potenciálem (17 % obcí, za ČR je to 30 % obcí) a nižší podíl obcí s velmi vysokým a výjimečným potenciálem (3 % obcí, za ČR je to 5 % obcí).

Graf 24 Potenciál cestovního ruchu v Jihomoravském kraji podle intenzitních zón v % podle obcí



Z **výběrového šetření cestovního ruchu** vyplývá, že v roce 2004 uskutečnili občané České republiky podle místa pobytu v Jihomoravském kraji téměř 435 tisíc delších cest (se 4 a více přenocováními), ve srovnání s rokem předchozím se tak počet cest zvýšil o 5,5 %. Kratších cest (s 1 až 3 přenocováními) bylo uskutečněno téměř 1,5 milionu s mírným nárůstem o 1,4 %. U delších cest (dovolených) činil průměrný počet přenocování na jednu cestu 7,3, u kratších cest (výletů) činil průměr na jednu cestu 2,0 přenocování. Průměrné výdaje na jednu delší cestu v Jihomoravském kraji byly zhruba trojnásobně vyšší než průměrné výdaje na kratší cestu.

Nejvíce tuzemských delších cest občanů České republiky (dovolených) bylo podle místa pobytu v roce 2004 realizováno v Jihočeském kraji (téměř 790 tisíc cest), nejvíce kratších cest – výletů bylo podle místa pobytu ve Středočeském kraji (2,8 milionu). Z hlediska nákladů na tyto cesty vyplývá, že relativně nejdražší tuzemská delší dovolená je na území Zlínského kraje, kde průměrné výdaje na jednu cestu činí 4 017 Kč, nejdražší tuzemské výlety jsou v Karlovarském kraji, kde průměrné výdaje na jednu cestu činí 1 545 Kč.

Tab. 5.8.3 Tuzemské delší a kratší cesty¹⁾

	Delší cesty			Kratší cesty		
	2003	2004	index 2004/2003	2003	2004	index 2004/2003
Počet cest celkem (tis.)	412,0	434,8	105,5	1 441,9	1 461,9	101,4
Celkový počet přenocování (tis.)	3 101,7	3 176,3	102,4	2 726,7	2 918,8	107,0
Průměrný počet přenocování na 1 cestu	7,5	7,3	97,3	1,9	2,0	105,3
Celkové výdaje (mil. Kč)	1 180,8	1 404,7	119,0	1 242,3	1 366,3	110,0
Průměrné výdaje na 1 cestu (Kč)	2 866	3 230	112,7	862	935	108,5

¹⁾ z výběrového šetření cestovního ruchu

Podle místa pobytu bylo v roce 2004 uskutečněno v Jihomoravském kraji dalších téměř 533 tisíc služebních cest (pracovní cesta s nejméně jedním přenocováním), v mezikrajském srovnání je to po Hlavním městě Praze (1,1 milionu služebních cest) druhý nejvyšší počet. Ve srovnání s rokem 2003 se počet služebních cest v Jihomoravském kraji zdvojnásobil. Průměrný počet přenocování činil 1,9 (v roce 2003 to bylo 1,2 přenocování v rámci jedné služební cesty).